

Динамика на износа и вноса на дървесина

Инж. Катерина КУТИНА – главен експерт в отдел „Ползване от горите“
в Изпълнителната агенция по горите

Въз основа на предоставените данни от Националния статистически институт (НСИ) е направен анализ на динамиката и тенденциите на износа/изпращането и вноса/пристигането на дървесина по кодове от комбинираната номенклатура (КН) на НСИ, който обхваща периода от 2008 до 2023 година. Данните са представени в графичен вид съответно за изнесените/изпратените и внесените/пристигналите количества дървени материали общо по **Раздел 44 „Дървен материал и изделия от дървен материал“** от КН и са ориентирани предимно върху износа/изпращането и вноса/пристигането на **дървата за горене (код 4401)** и **необработен дървен материал (код 4403)** и общо за двата кода (код 4401+код 4403), по двата

канала: „Интрастат“ – вътрешно-общностни сделки, и „Екстрастат“ – сделки/доставки към трети страни, извън ЕС.

Износ/изпращане на дърва за горене по код 4401, необработен дървен материал по код 4403 от КН и общо по двата кода (код 4401+код 4403) по години за периода 2008 – 2023 година

Проследявайки динамиката на изнесените/изпратените количества дървени материали за периода 2008 – 2014 г., констатираме нарастваща тенденция и по двата кода 4401 и 4403 поотделно и общо.

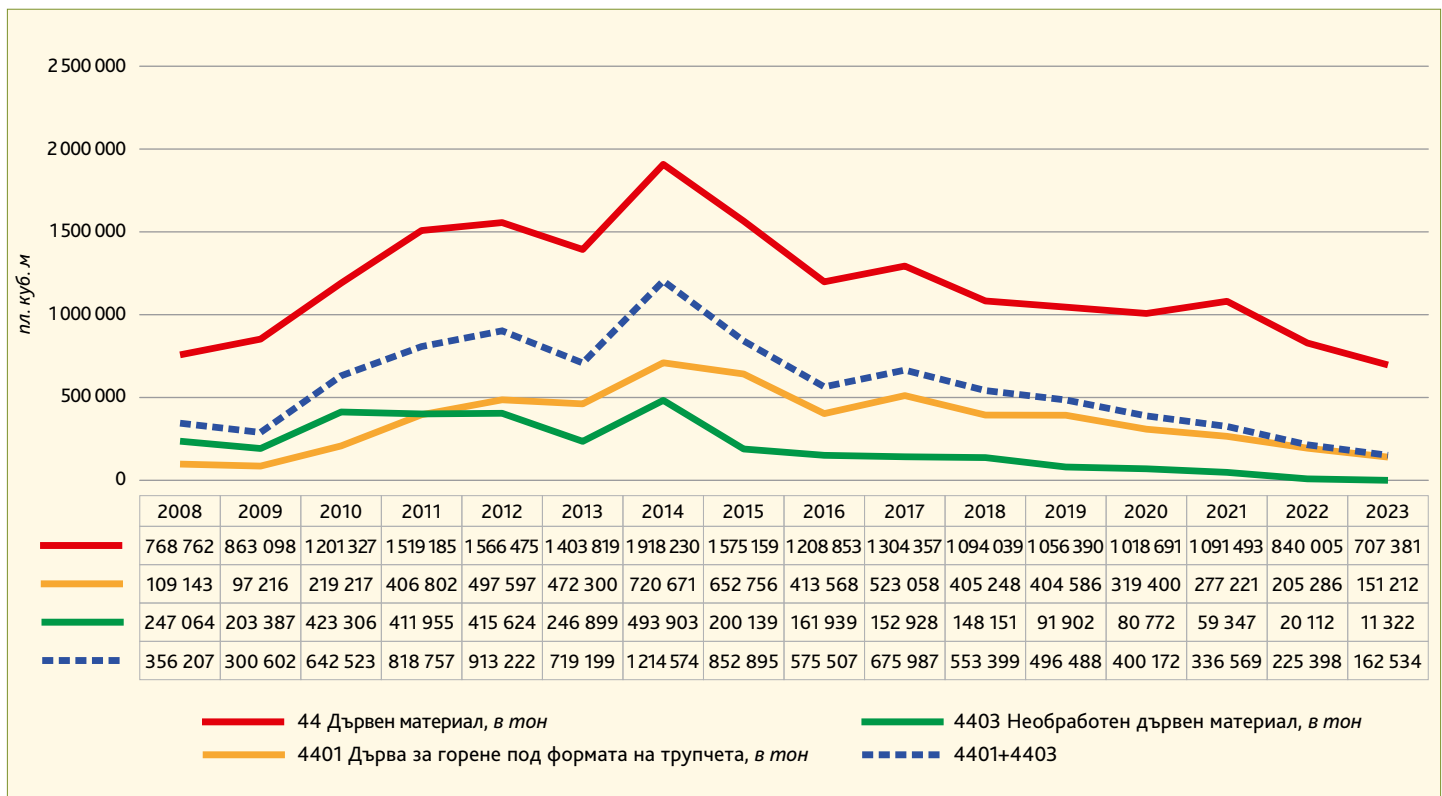
Сравнявайки количествата на изнесените/изпратените дървени материали през 2014 г. с тези за 2008 г., констатираме, че износът/

изпращането на дървени материали общо по двата кода (4401 + 4403) през 2014 г. нараства над 3.41 пъти спрямо 2008 година.

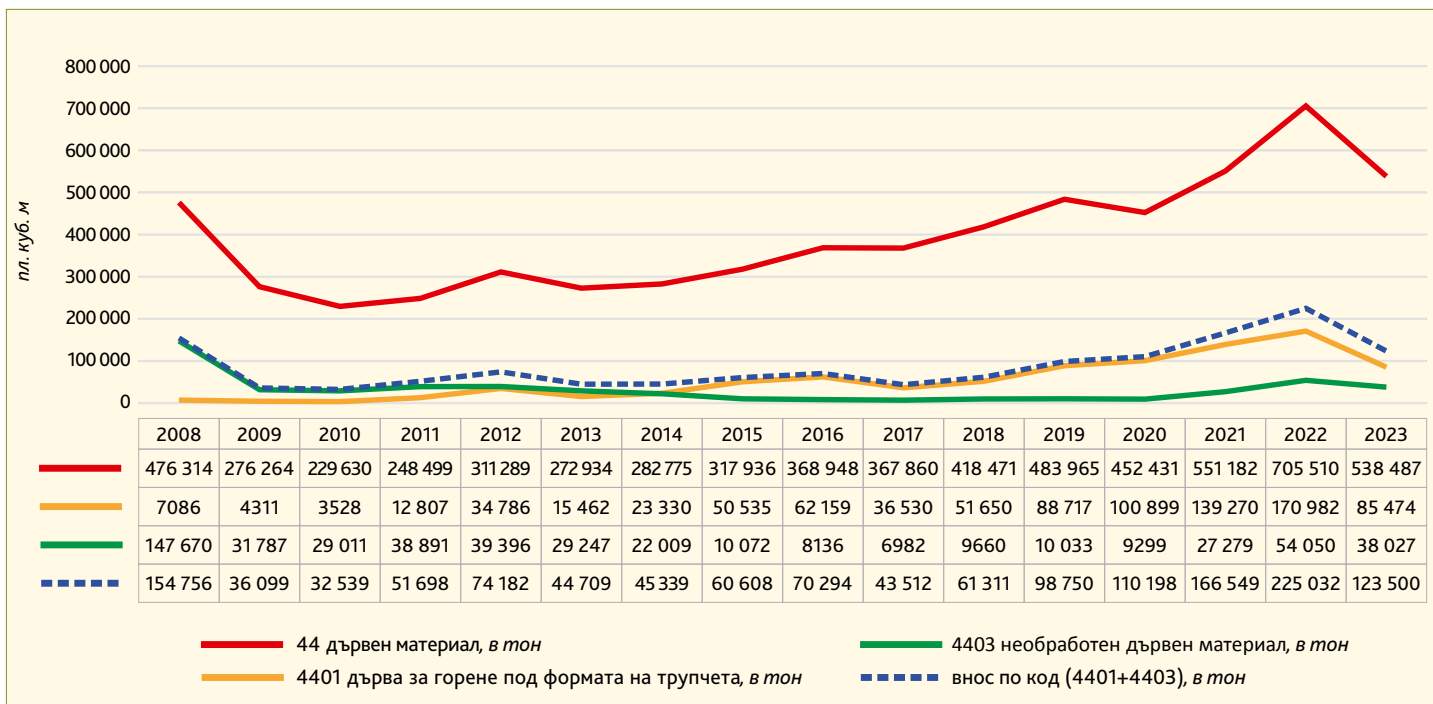
Износът/изпращането на дървата за горене по код 4401 през 2014 г. нараства с над 611 000 т спрямо 2008 г., или над 6.60 пъти.

Износът/изпращането на необработен дървен материал по код 4403 през 2014 г. нараства с над 246 000 т спрямо 2008 г., което е близо двукратно увеличение.

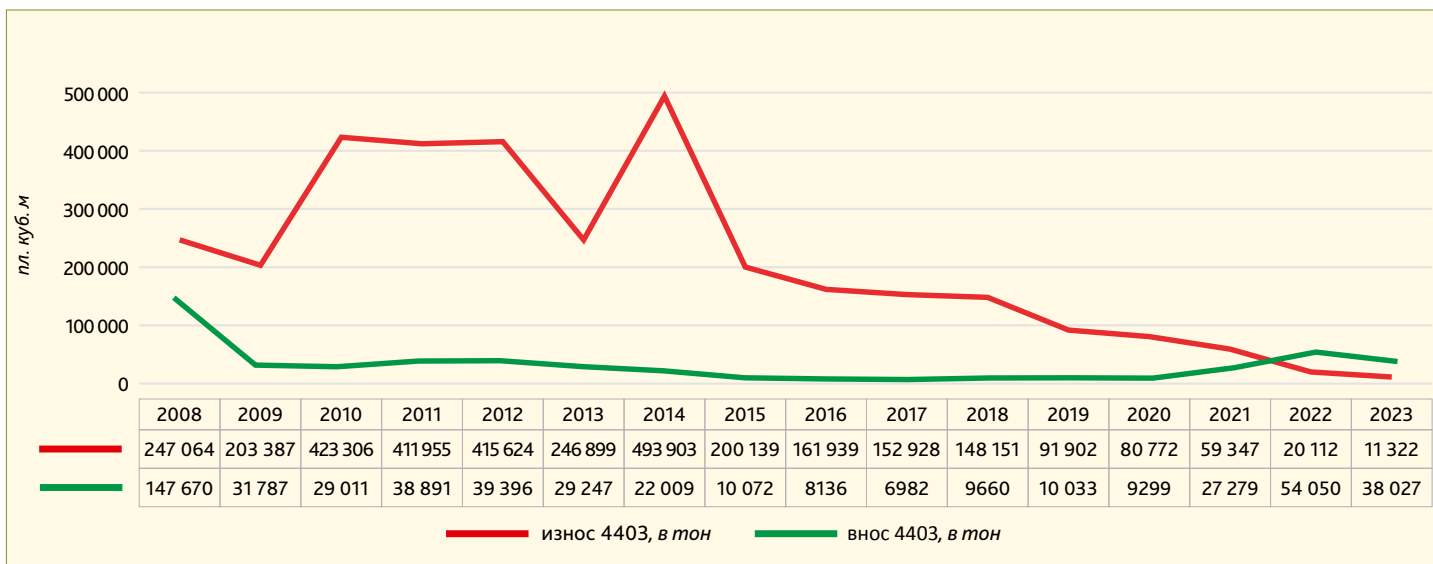
През 2014 г. е налице пик при изнесените/изпратените количества дърва за горене (код 4401) и необработен дървен материал (код 4403) и общото количество по двата кода, като най-голямо увеличаване е отчетено при дървата за горене.

Фиг. 1. Динамика на износа/изпращането на дървени материали по код 4401, код 4403 и общо за двата кода, в тон по години за периода от 2008 до 2023 г. включително

Фиг. 2. Динамика на вноса/пристигането на дървени материали по код 4401, код 4403 и общо за двата кода (код 4401 + код 4403), в тон по години за периода от 2008 до 2023 г. включително

Фиг. 3. Сравнение на количествата на внесените/пристигналите с тези на изнесените/изпратените дървени материали общо по код 4403, в тон по години за периода от 2008 до 2023 г. включително

В тази връзка министърът на земеделието, храните и горите със заповед от март 2015 г. забранява за срок от три месеца износа на дървени материали с определени кодове от КН на ЕС, като през юни забраната е удължена. Тъй като тази забрана е в нарушение на принципите на Договора за функциониране на Европейския съюз за свободно движение на стоки в рамките на Съюза, както и на редица двустранни споразумения с трети страни за свободна тър-

говия, тя фактически е отменена с приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за горите, обнародван в Държавен вестник, бр. 60 от 7 август 2015 година.

От *фиг. 1* се вижда, че **за периода от 2014 до 2023 г.** е налице **намаляващ тренд** в количествата на изнесените/изпратените дървени материали и по двата кода **4401** и **4403**.

Най-драстично е намаляването при необработените дървени материали по код **4403**, като още през

2015 г. тяхното количество намалява близо 2.5 пъти спрямо отчетените пикове през 2014 година. Всяка следваща година изнесеното количество необработен дървен материал намалява, като през 2023 г. е с над 482 000 т, или близо 44 пъти спрямо 2014 година.

При дървата за горене по код **4401** се констатира по-плавно намаляване на изнесените количества, като през 2023 г. намаляването спрямо 2014 г. е близо 4.8 пъти.

Изнесените количества дърве-

ни материали общо по двата кода през 2023 г. намаляват със 7.5 пъти спрямо 2014 година.

Внос/пристигане на дърва за горене и необработен дървен материал по години за периода 2008 – 2023 година

Проследявайки динамиката на внесените/пристигналите количества дървени материали по двата кода 4401, 4403 и общо (фиг. 2), констатираме, че за периода от 2008 до 2018 г. няма ясно изразена тенденция на внесените/пристигналите количества дървени материали и варират от 32 539 т за 2010 г. до 74 182 т за 2012 г., или средногодишното за този период е малко над 61 000 тона.

Сравнявайки количествата внесени/пристигнали дървени материали поотделно и общо за двата кода за периода 2018 – 2022 г., констатираме **нарастваща тенденция**. Внесените/пристигналите количества дървени материали през 2022 г. са близо 3.7 пъти повече спрямо 2018 година.

През 2023 г. вносът на дървени материали намалява спрямо 2022 г., както следва:

- общо по двата кода количеството намалява с над 101 000 т (45.12 %);
- по код 4401 намаляването е с

- над 85 000 т (50.01 %);
- по код 4403 намаляването е с над 16 000 т (29.65 %).

Сравнение на количествата изнесени/изпратени с внесените/пристигналите дървени материали за периода 2008 – 2023 година

От данните на *фиг. 3* се вижда, че през 2022 и 2023 г. **вносът на необработен дървен материал по код 4403 надхвърля многократно износа**. През 2022 г. изнесеният необработен дървен материал е 20 112 т, а внесеният – 54 050 т, т.е. вносът е 2.6 пъти повече от износа. През 2023 г. количеството на изнесения дървен материал е 11 322 т, а внесеният е 38 027 т, т.е. вносът е 3.4 пъти повече от износа.

За периода 2008 – 2018 г. при сравнение на обемите на изнесените/изпратените дървени материали по съответните кодове и по години с внесените/пристигналите се вижда, че количествата на внесените/пристигналите дървени материали са значително по-ниски от тези на изнесените/изпратените.

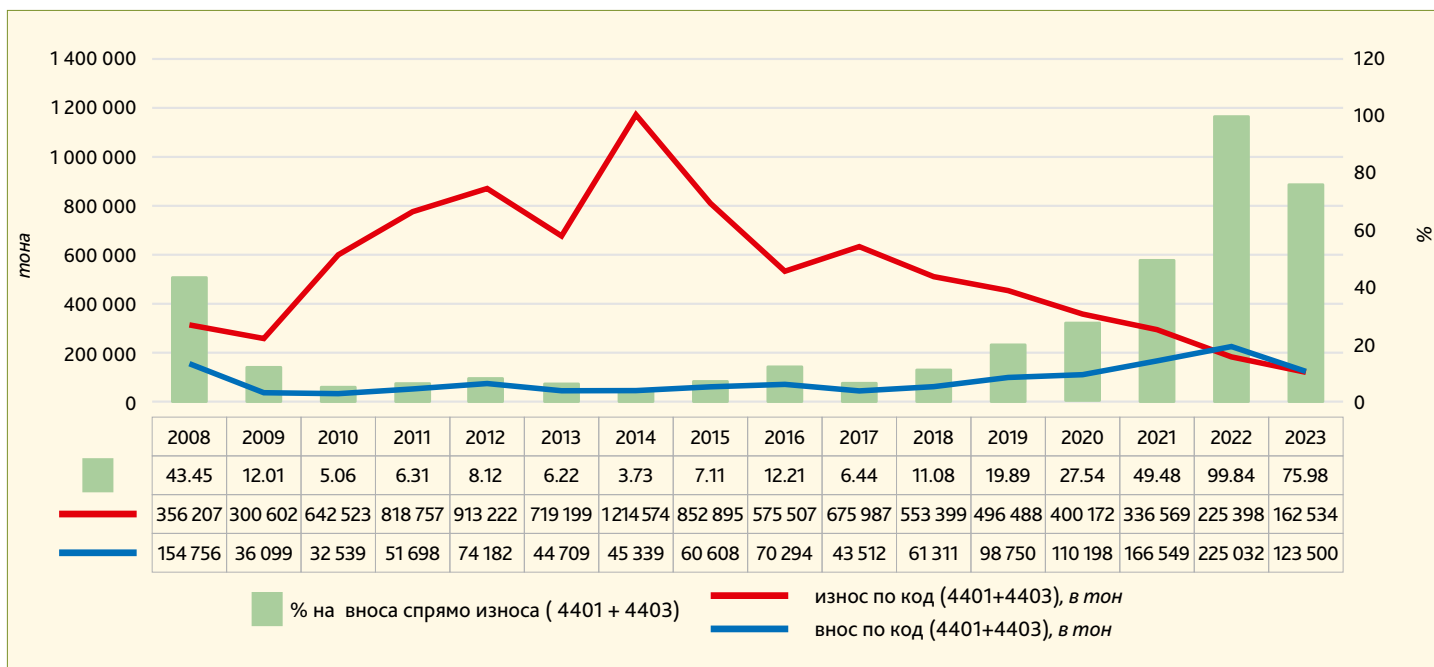
Внесените/пристигналите дървени материали общо по двата кода (4401+4403) през 2008 г. са 154 756 т и представляват 43.45 % от изнесените – 356 207 тона. Всяка следваща година това съотношение

намалява драстично и през 2014 г., когато са отчетени най-високите стойности за износ, процентното съотношение на вноса спрямо износа по двата кода достига 3.73 % – внесени са 45 339 т, а са изнесени 1 214 574 т, т.е. вносът общо по двата кода е почти 27 пъти по-малък.

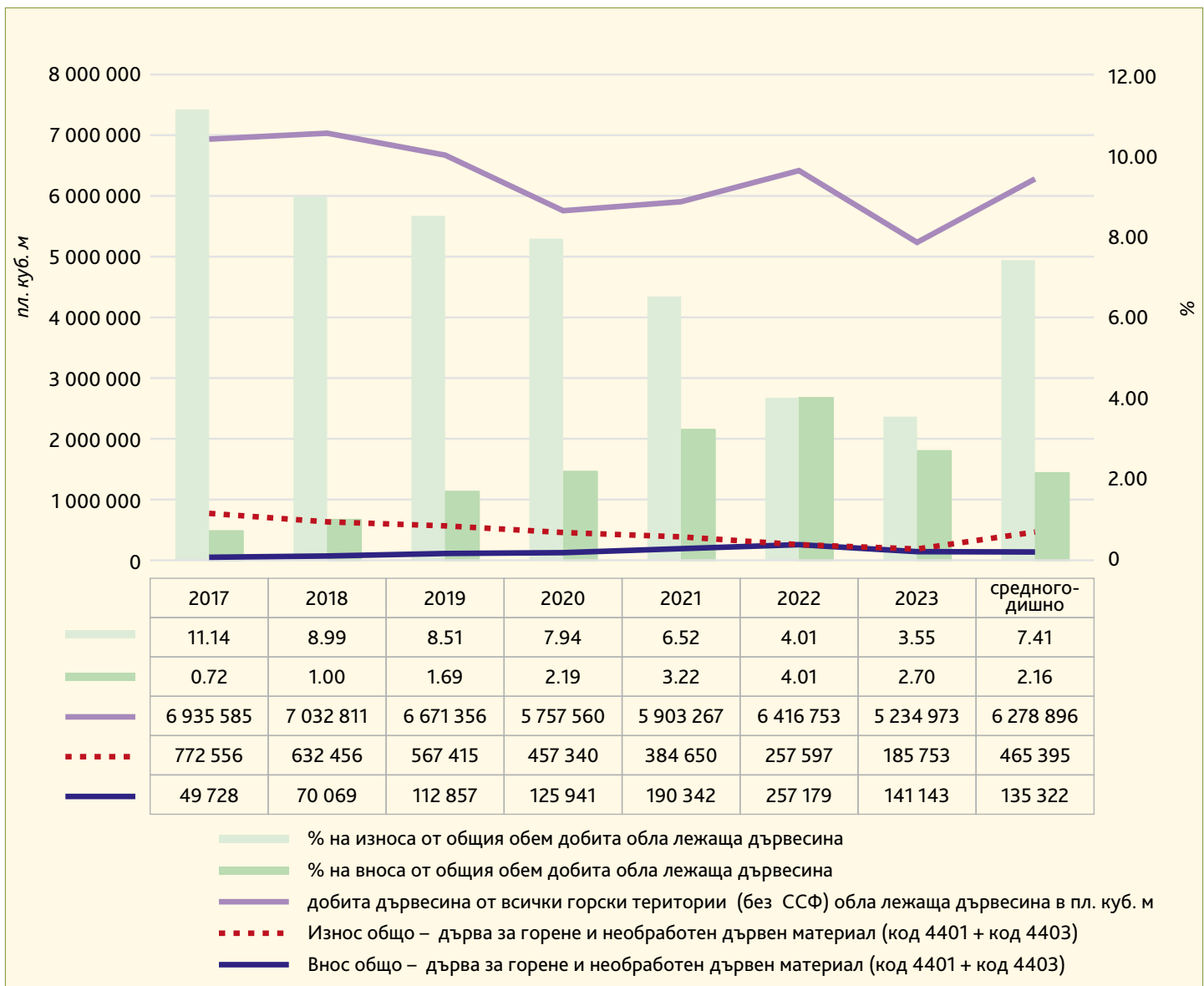
През 2022 г. количествата на внесените/пристигналите дървени материали общо по двата кода са почти изравнени с тези на изнесените/изпратените – износът е 225 398 т, а вносът е 225 032 тона.

През 2023 г. е отчетен лек пререс при изнесените/изпратените количества дървени материали общо по двата кода, като са изнесени 162 534 т, а са внесени 123 500 тона.

Отчетените през 2022 и 2023 г. близки стойности на изнесените/изпратените и внесените/пристигналите количества дървени материали общо по двата кода (4401+4403) се дължи на отчетения след 2014 г. драстичен спад при износа (над 7.5 пъти намалява износът през 2023 г. спрямо 2014 г.). В резултат на спада количествата на изнесените/изпратените дървени материали са достигнали значително по-ниски стойности през последните няколко години. Процентното съотношение на **внесените спрямо изнесените** количества дървени

Фиг. 4. Сравнение на количествата на внесените/пристигналите с тези на изнесените/изпратените дървени материали общо за двата кода (4401 + 4403), в тон по години за периода от 2008 до 2023 г. включително

Фиг. 5. Динамика на количествата изнесени/изпратени, внесени/получени дървени материали общо за двата кода (код 4401 + код 4403), в пл. куб. м, количества добита дървесина и процентно съотношение на износа и вноса спрямо общия обем добита дървесина, по години за периода 2017 – 2023 г.

материали за последните две години е 99.94 % за 2022 г. и 75.98 % за 2023 година.

Процентно съотношение между изнесените/изпратените дървени материали и общия добив на обла лежаща дървесина в пл. м³

От представените на *фиг. 5* данни е видно, че процентното съотношение на изнесената дървесина по двата кода спрямо действителното количество добита дървесина (обла лежаща маса) намалява от 11.14 % през 2017 г. на 3.55 % през 2023 година.

От цитираните данни може да се направи обобщение, че за периода 2008 – 2014 г. е очертана **нарастваща тенденция** на изнесената/

изпратената дървесина и по двата кода **4401** и **4403**, като при дървата за горене увеличаването е над 6.6 пъти.

За периода 2014 – 2023 г. има **намаляваща тенденция** при изнесените/изпратените количества дървесина по двата кода – близо 7.5 пъти, като при облите дървени материали намаляването е близо 44 пъти.

От 2008 до 2018 г., след известен спад в началото на периода на внесените/пристигналите количества дървесина по двата кода, от 2018 г. започва слаба тенденция на увеличаване, което достига своя пик през 2022 г. (225 000 т), но през 2023 г. обемът отново спада под нивото на 2008 година. Средногодишният внос

за посочения период представлява около 8.9 % от средногодишния износ на дървесина за този период.

През 2022 и 2023 г. количествата на внесените/пристигналите дървени материали общо по двата кода са почти изравнени с тези на изнесените/изпратените.

Делът на изнесените/изпратените дървени материали спрямо общото количество добита дървесина от горски територии (обла лежаща) в пл. куб. м е сравнително малък, като през последните няколко години съотношението непрекъснато намалява и за 2023 г. е едва 3.6 %.

Обемът на средногодишния внос е 2.16 % от обема на средногодишния добив на дървесина от горски територии за 2017 – 2023 година.